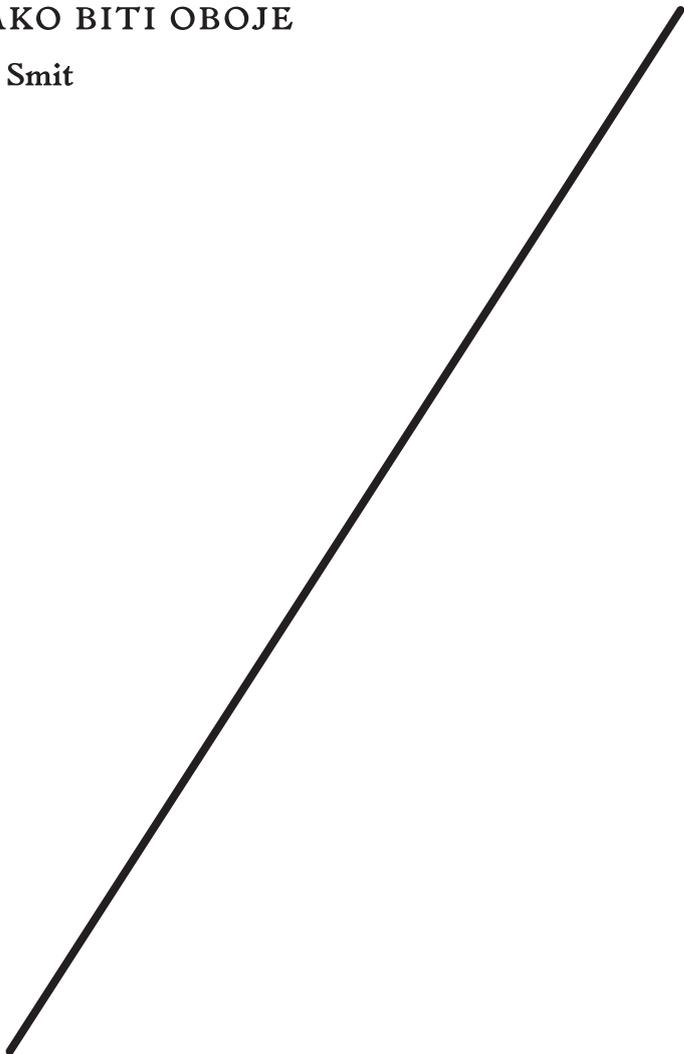

KAKO BITI OBOJE

Ali Smit

KAKO BITI OBOJE

Ali Smit

ROMAN

S ENGLISKOG PREVEO
Aleksandar Milajić

BOOKA.

Zahvalnica

Crteži oka i kamere delo su Frančeska del Kose i Sare Vud

Hvala vam, Danijele Četo, Poli Dan,
Roberte Glisone, Džejmi Makendriče,
Keti Mur, Saro Pikston,
Metju Rejnoldse, Kadja Vitenberg
i Libi Vitenberg

Velika i posebna hvala Kejt Tomson

Hvala Endrjuu i Trejsi i svima iz agencije *Vajli*

Hvala ti, Sajmone, i hvala ti, Ana
Hvala ti, Zandra
Hvala ti, Meri
Hvala ti, Ema
Hvala ti, Saro

Za Franses Artur
i za sve koji su je učinili takvom,

kao i za
Šilu Hamilton,
hodajuće umetničko delo,

i za Saru Vud,
umetnicu.

Et ricordare suplicando a quella che io sono francesco
del cosa il quale a sollo fatto quili tri canpi verso
lanticamara:
Francesco del Cossa

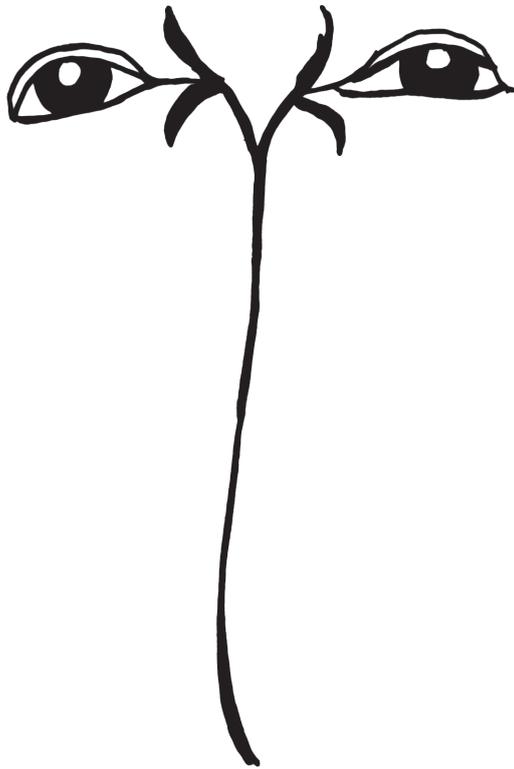
mladi duh traži znake života
tamo gde jedino suša i pustoš glođu;
varnicu koja kaže da sve počinje
kada sve izgleda kao prah i pepeo
Euđenio Montale

J'ai rêvé que sur un grand mur blanc
je lisais mon testament
Silvi Vartan

Iako je život podložan razornom dejstvu vremena, proces
raspadanja istovremeno je proces kristalizacije, jer u morskim
dubinama, u koje tone i rastače se ono što je nekada bilo živo, neke
se stvari potpuno preobražavaju i opstaju u novim kristalizovanim
formama i oblicima ostajući neosetljive na okolne uticaje, kao da
samo čekaju lovca na bisere koji će jednog dana zaroniti i izneti ih
u svet živih...
Hana Arent

Baš kao lik u romanu, nestao je iznenada,
bez traga i glasa.
Đorđo Basani

jedan

Oho ala juri ova čudna zavojita stvar brzo
kao riba kad je udica cimne iz vode
kad bi se riba mogla upecati kroz
6 pedalja debeo zid od opeke ili
kao strela kad bi strela mogla da leti po
krivulji nalik zavojima puževe kućice ili
kao zvezda repatica kad bi zvezda
sunula uvis mimo crva i glista i
kostiju i zidova onako brzo
odlazeći naviše jednako brzo kao naniže
što su padali konji u priči o
sunčevim dvokolicama kada je
hrabri ih dečak izvezao iako
otac mu reče da to ne čini a
ipak jeste i nije mogao da ih obuzda
bio je mali i slab i sunovratio se i

pao na zemlju pobivši okupljene
 ljude i ovce u polju
 a sada ja padam navije
 brzinom četrdeset konja dragi Bože stari
 Očemajko molim te da ovoga časa raširiš
 gde god da treba da tresnem
 u šta god da si me usmerio (molim
 te da mi oprostiš) (hitno je) stado finog
 mekog runa samo da ublaži (joj) koji moj
 zakači me (šta)
 na (uh)
 izbegoh (hu) (bum)
 (tras) (jao)
 (milost)
 čekaj malo
 gle je li to
 sunce
 plavo nebo beli oblaci
 kroz koje probija plavetnilo
 i ide do tamnomodre
 počni od zelenkastoplave podloge
 dodaj mešavinu indiga i lazurita u
 olovnobelo ili glazuru od pepela s lapisom
 isto staro nebo? zemlja? opet?
 ponovo kući ponovo kod kuće
 stropoštavam se navije
 kao krilato seme drveta
 jer kada
 korenje na putu ka površini
 izbije na površinu i pretvori se u izdanke
 a izdanci se istežu i rastu u stabljike
 a na samom kraju stabljike
 eno cvetova što se otvaraju

ka svetu kao

oči :

zdravo :

šta je ovo?

Dečak ispred slike.

Dobro : volim lepa leđa : najbolje kod pogleda na leđa jeste to što lice ostaje tajna : hej : ti : zar me ne čuješ? Ne čuješ? Stvarno? Brada mi je na tvom ramenu tik do tvog uveta a ti me ipak ne čuješ, eh pa dobro, stara rasprava o tome je li moćnije oko ili uvo samo će pokazati da nije ni ovo ni ono kad nisi ni tu ni tamo i zato me zovi Kozimo zovi me Lorenzo zovi me Erkole zovi me nepoznati slikar koje god hoćeš škole *praštam* ti i baš me briga – jer mi se može – dobro – neko drugi može da brine, nego slušaj, jednom je neki starac mnoge zime prespavao ušuškan u krevetu pod mojim Marsijom (rani rad, zauvek izgubljen, lan, platno, buđ), krutim od boje preko čaršava, nije imao mnogo posteljine ali moj Marsija ga je grejao, verujem da mu je ta lepa i teška druga koža produžila život : hoću da kažem umro je, da, ali tek kasnije i ne od hladnoće, razumeš li?

Niko se ne seća tog starca.

Ali, eto, ja upravo jesam

mada kao kroz maglu, nego te boje

jedva da i sopstvenog imena mogu da se setim, jedva da ič mog da se set

iako volim, voleo sam

finu odeću

i kako pada traka na porubu košulje ili rukava i uvrće se u padu

i kako čak i jedva vidljiva tanana takoreći nepostojeća linija ugljenom može da dočara grančicu od koje puca stena

a volim i lepu smelu krivolju, leđa su mu povijena u ramenima : žalost?

Ili samo večiti iskonski jad odrastanja
(al' ga sročih svaka mi čast)
ali o blagi Bože Hriste i svi sveci... pa ta slika koju on... to je...
moja je, moje delo,
ko to beše?
nije Sveti Pavle iako je Sveti Pavle uvek ćelav jer se Sveti
Pavle slika tako i nikako drugačije...
čekaj malo... da, mislim da... to lice i...
ali gde su ostale? Jer nije bila samo ta slika, ona je samo
deo celine od nekoliko : neko ju je stavio u ram
vrlo lep ram
a kamene građevine, m-hm, odora je dobra, ne, *veoma* dobra
njena crna boja je obeležje moći, vidi kako se odora otvara i
ispod nje se pomalja druga tkanina tamo gde bi se očekivalo
meso, to je vrlo mudro, ništa se ne otkriva i oh, onaj šumarak
mladica četinara načičkanih na vrhu polomljenog stuba iza
njegove glave...
ali gle onog starog Hrista na vrhu
Stari?
Hrist?
kao da je ipak uspeo da dočeka starost mada svi znaju da
Hrist ne sme da se predstavi drugačije nego *bez bora oko očiju*
sjajne kose boje zrelog ploda leske uredno razdeljene po sredini po
nazarenski navrh glave tako da se kovrdža od ušiju naniže s izrazom
lica više ka ivici plača nego ka ivici smeha širokog i glatkog čela
ozbiljan ne stariji od 33 a ipak lep kao najlepše dete starac Hrist,
zašto ga naslikah kao starca (bogohulno)?
Čekaj... zato što... mislim da se sećam : nečega : da,
stavih neke ruke, 2 ruke ispod njegovih (to jest Njegovih)
nogu : tako da se vide tek kad se bolje zagleda, ruke koje
pripadaju anđelima ali istovremeno izgledaju kao da ne
pripadaju nikome : kao da se po njima nahvatalo zlato : cele
su prekrivene zlatom kao da su se rane pozlatile, baršunasta

čorba od zlatnog sočiva, zlatni kalup kao da se plikovi na telu
mogu pretvoriti u dragoceni metal

ali zašto pobogu to uradih?

(Ne mogu da se set)

Pogledaj samo te anđele oko Njega tako lepe s korbačima i
kandžijama, svaka mi čast

ne, ne, odmakni se da s odstojanja čestito sagledaš celinu

i ostale slike u ovoj prostoriji : prestani da se diviš svojoj :
pogledaj i druge zarad širenja vidika.

Mislim da prepoz

Gospode Bože... pa to je...

Kozimo, zar ne?

Sveti Điolamo...?

ali ha ha ha o blagi Bože pogledaj samo tu ho ho ho
neopevanu budalaštinu

(od koje moj svetac odvraća pogled s primerenom
uzdržanošću i dostojanstvom)

razmetljivi svetac razmetljivog Kozima, lud, smešan,
u visoko dignutoj ruci drži kamen kako bi samoga sebe
kamenovao i opravdao novac naručioca : pogledaj samo
to drvo iza njega neprirodno savijeno kao da se kreće i tu
krv što mu curi niz grudi : dragi Bože dragi Majkooče zar se
toliko zlopatih probijajući se kroz nabijenu zemlju i slojeve
stenja i blato i crve i kraste i zvezde i bogove i prepreke i
pripovesti i paramparčad zaborava i sećanja čitavim putem
od nepostojanja dovde – da bi Kozimo bio takoreći prvo što
ugledam kad otvorim

Kozimo prokleti Kozimo od oca obučara, ni po čemu
više od mog, čak i nižeg : Kozimo vičan jedino dvorskom
prenemaganju tašt da taštiji biti ne može : koji je u svoj svojoj
kitnjastosti večito zastranjivao u nakazno i odbojno : ulizička
svita pomoćnika pratila je pomno svaki njegov potez koji je
izvodio pokretima kao u svečanoj procesiji.

Doduše, ona slika tamo, takođe Kozimova, svakako je, priznajem, prilično dobra

(iako mu lično ja pokazah kako da bolje naslika one đinđuve iznad njene glave kada smo radili u, beše li to u palati lepog cveća?, kada je Kozimo glumio da me ne pozna je iako je i te kako dobro znao ko)

a i ona tamo, i ta je njegova, zar ne? Nepoznata mi je ali to jeste on : o : da : stvarno je lepa : a i ona onde je njegova, zar ne?

To znači 4. U ovoj 1 prostoriji.

4 Kozimove na 1 mog sveca.

Molim te Bože dragi Bože odmah me vrati u zaborav : Isuse i Device i svi sveci i anđeli i arhanđeli sklonite me što pre možete zbog nedostojnosti ili već nečeg sličnog i ako je Kozimo ovde, i ako je ceo svet Kozimo kao što je bio...

a opet

od Kozima naučih kako da koristim olovnobelo da naglasim detalje podloge

(*praštam*)

i od Kozima naučih kako da pojačam perspektivu usecajući zaseke u boju

(*praštam*).

Uostalom, pogledaj.

U poređenju s Kozimovim Đirolamom, ko je ovde pravi svetac?

Samo kažem.

I, samo kažem, uz čijeg sveca na kraju krajeva ovaj dečak što mi je okrenut leđima provodi ovoliko vremena

Bakljonoša u Ferari, viđen s leđa, momčić što je protrčao kraj mene na ulici : bilo je to onda kada su tražili slikare za oslikavanje palate u kojoj nema dosade i ja pođoh da se prijavim, jer radih panele s muzama u palati lepog cveća s Kozimom i ostalima mada se u Ferari nije za mene znalo toliko kao u Bolonji, nisam mario za dvor, u Bolonji sve boli uvo za

dvor (a ni dvor nije mario za mene, dvor je imao Kozima) ne, čekaj malo, počni od

jer je zapravo sve počelo od čoveka koga su zvali Soko jer mu je krsno ime bilo Pelegrin : bio je Borsov savetnik, profesor i učenjak, od detinjstva je znao grčki i latinski i pronašao je neke magijske knjige na istočnjačkim jezicima za koje niko nije čak ni čuo : razumeo se u zvezde i bogove i poeziju : znao je priče i legende koje su svi D'Esteovi voleli o kraljevima na konjima i njihovim sinovima i posincima i bratancima i čarobnjacima u pećinama i viteškim turnirima i lepim devama i suparnicima i ko je u koga bio zaljubljen i čiji je konj bio najbolji i najpametniji i najbrži ali najviše od svega o nebrojenim prilikama kada su nadmudrili nevernike i porazili mavarske kraljeve : Soko je bio zvanično zadužen za novi izgled zidova u velikoj dvorani palate u kojoj nema dosade i tražio je i druge slikare osim Kozima (koji je bio *strašno tražen* i hodao je po gradu okićen kao da je sâm markiz i mada se pričalo kako će Kozimo *imati veliki udeo* u osmišljavanju zida u palati u kojoj nema dosade zapravo je samo ulazio i izlazio klizeći kao labud, videh ga svega dva puta da pravi krajnje uopštene skice za koje su mu, kako čuh, budući da je toliko *tražen*, debelo platili) pa me je zato on (Soko, ne Kozimo) pozvao u svoju kuću.

Soko je živeo iza gradilišta novog zamka : lično je izašao čim ga je služavka pozvala i prvo mi je preko ramena odmerio konja uzduž i popreko jer je bio dovoljno mudar da zna kako se o nekome može mnogo saznati po tome kakav mu je konj, a na mom je pokrivka sijala kao nova iako tek dojahah iz Bolonje, i čekao me je povijene glave, njuške spuštene tik do zemlje kako bi nozdrve upoznale odredište, bez potrebe da ga vezujem ili zatvaram jer bi svako sem mene ko pokuša da uzjaše Matonea poleteo bez krila kroz vazduh i završio na ledini.

Čim videh da mi zagléda konja odmah mi se dopao : zatim se okrenuo i pogledao mene, a i ja pogledah njega : nije bio star i mudar, bio je otprilike mojih godina, suvonjav za učenjaka jer su oni obično debeli i nezgrapni pošto ne rade ništa drugo osim što čitaju knjige : imao je nos kao rimski imperatori (markizu bi se to dopalo jer su svi D'Esteovi bili ljudi za starim Rimljanima, gotovo koliko i za pričama o velikim poredama nad nevernicima i osvajanju Afrike) i oštro oko : odmerio me je od glave do pete : pogled mu se zaustavio na prednjici mojih pantalona : piljio je u to mesto i kad mi se obratio : čuo je da sam dobar, rekao je.

Onda me je ponovo pogledao u oči i čekao da vidi šta ću reći i baš tad je – na moju sreću – taj dečak protrčao ulicom, pravi lepotan, prošišavši toliko brzo da osetih struju vazduha (i sad je osećam dok se sećam toga) kao da je bio sačinjen od vazduha i vatre, noseći u jednoj ruci upaljenu baklju a u drugoj beše li ono barjak? ili plašt tunike? ustrčao je uza stepenice dok se tkanina vijorila i nadimala od vetra i produžio ka dvoru : tamo su nudili posao, na dvoru, a pričalo se da su te slike koje ovoga puta žele u palati slike iz dvorskog života, slike zadovoljstava, ne svete stvari već slike samog markiza, prizori iz godinu dana njegovog života u gradu i šta je radio kog meseca te godine a da kroz sve to promiču stvarni svakodnevni prizori kao što je onaj dečak promakao mimo nas : pomislih *uspem li da uhvatim tog dečaka pokazaću ja tom Sokolu čiji je pogled (videh svojim očima) ostao prikovan za dečakova leđa koliko dobro i koliko brzo i koliko umešno mogu da*

onda bi znali koliko izuzetno

i dali bi mi odgovarajuću platu

te zato kad je dečak nestao s vidika rekoh Gospodine De Prišano, dajte mi pero i hartiju i dasku za crtanje i uhvatiću vam onog zeca brže nego bilo koji soko na šta on izvi obrvu zbog moje smelosti ali znao je da se šalim (jer i dalje nije bio ravnodušan

prema meni) te naloži služavki da mi donese ono što zatražih a ja se trudih da u mislima sačuvam brzinu i obličje onog dečaka, kako je držao onu svilu i kako se nadimala na vetru kao da i sama diše, to mi je bio cilj, jer mi dobro ide ono što je stvarno i istinito i lepo i mogu vešto sve troje da povežem manje ili više laskavo : služavka mi je donela sve i krišku hleba na tabli (namignuh joj pazeći da on ne vidi, na šta ona blago pocrvene ispod kapice, pa pocrveneh i ja, bianco sangiovanni, cinabrese, verde-terra, rosetta, kao i ogrtač, veoma lep, sa svilenim porubom, upotrebiću to kasnije na glavi žene koja seče predivo u grupi tkalja oko razboja u uglu meseca marta jer iako je Soko izričito naglasio da se u mart ubace suđaje a u april gracije, želja mi je bila da to budu prave žene koje se bave pravim poslom).

Stresoh mrve s table na pod (Soko je posmatrao kako padaju na prag i videlo se da nije oduševljen) pa na papiru iako je dečak već bio nestao nacrtah obrise njegovog tela, tako lepog, pa onda potiljak, pa liniju kičme, jedno stopalo, pa drugo, evo je ruka, evo i druge, pa obrisi glave (dobro, glava ionako nije važna, ovde se ne radi o glavi) ali najduže se zadržah na zadnjem stopalu, na zakrivljenoj liniji tabana koji se diže : da to bude kako treba, da odiže čitavo telo kao opruga, samo taj jedan detalj i podići ću čitavu sliku kao što stopalo podiže njegovo telo : da to bude kako treba i čitava slika će se podići (jer je lakoća s kojom je ustrčao uz kamene stepenike učinila da čak ni kamen ne izgleda teško) : da li je možda taj dečak krenuo na neku svečanost? Nosio je upaljenu baklju iako je dan, pa stoga dodadoh i obris vrata kako bi mu trebala upaljena baklja, pojačah liniju nadvratnika iznad njegove glave kako bi imao gde da uđe i zasenčih prostor ispred i oko njega kako bi baklja u ruci imala više svrhe (nacrtah plamen da izgleda kao duga lepršava kosa, s tim što ne pada nadole nego naviše, lepota nemogućeg) a zatim na tlu oko njega razbacah

kamenčiče, pokoju grančicu, 4 ili 5 uza zid, a onda desno u prvom planu 3 kamena i komad opeke nalik komadu sira i oko svega toga vlati trave kako se klanjaju Sokolu kao da čak i trava poginje glavu u znak poštovanja prema takvome čoveku.

(Posle toga, završni potez, na vrhu jedne vlati trave, 2 ili 3 tačkice, je li to mrlja? ili leptir? samo za svoju dušu jer niko drugi neće to ni primetiti.)

Te slike, pretpostavljam, odavno nema.

Odavno nema života koji sam, ni dečaka ni muškarca koje sam, ni glatkog milookog konja Matonea kojeg sam, ni porumenele devojke koju sam.

Odavno nema bakljonoše iz Ferare viđenog s leđa, tuš na papiru, presavijen pocepan pojedena, osinje gnezdo raskomadano i bačeno u vazduh spaljeno u pepeo u vazduh u ništa.

Uh.

Osećam gubitak, njegov tupi bol

jer zaista mi je pošlo za rukom da to *uhvatim*, mesto gde mu se noge spajaju s telom, mišićavu senku pod tunikom što mu leprša u trku, uhvatih to kao da pričam najstariju priču na svetu jer krivina kao što je krivina zadnjice sadrži u sebi čisto zadovoljstvo : jedino što je isto toliko dobro za crtanje jeste krivina konja jer je krivulja topla poput konja, blage naravi, dobro će te služiti ako se ne izivljavaš, a krivine njegovih rukava sažimaju se i nabiraju na ramenima i plečkama, ukrasni porub s caknama, oko struka upredeni gajtan da ga dobro sapne.

Volim izuvijanost pređe, 2 niti uvijene zajedno zarad veće snage : volim užad : posle vešanja su, sećam se, užad sekli na komade koje si mogao da kupiš na pijaci kao amajliju, da i ti tako ne završiš.

Na vešalima, hoću da kažem.

Šta,... ... jesam li, jesu li me?...

nisam valjda... ja nikako, na vešalima? ... oh.

Oh.

Jesam li?

Ne.

Gotovo sigurno : nisam.

Ali kako onda? Skončah?

Ne mogu da se setim nikakvog kraja, da sam ikako, ne mogu, bilo kako, svršetak, ne...

možda zato...

možda ja... nikada ne skončah?

Ehej!

Ta slika je *moje* delo : ej!

Ne čuje me.

Sunce je obasjavalo požutelo lišće, a ja tek dete, mâlo, na kamenoj ploči toploj od sunca, toliko mâlo da još čestito i ne prohodah kad nešto vrteći se dolete kroz vazduh i pade usred barice konjske pišaće, s koje su gotovo sva pena i mehurići nestali ali je još lepo mirisala u udubljenju među kamenim pločama između stare staze i nove staze koju je on napravio u dvorištu za prolazak kolica natovarenih kamenom, moj otac.

To što je palo izazvalo je nastanak kruga, pojavu prstena na površini pišaće : prsten se širio i širio sve dok nije stigao do ivica i tu nestao.

Bila je to crna loptica nalik maloj glavi kakvog nevernika : imala je samo jedno krilce, čvrsto, nalik peru što štrči iz nje.

Prsten nastao u barici, kako god, beše nestao.

Kuda je otišao?

Uzviknuh te reći, ali ona je gacala veš u velikom čabru : sapunom je činila da platno pobeli, pevala je, nije me čula, moja majka.

Ponovo viknuh.

Kuda je otišao?

I dalje me nije čula : uzeh kamen : naciljah zid čabra ali promaših i pogodih kokoš u bok : kokoš ispusti kokošji zvuk,

poskoči i gotovo polete : poče da đipa unaokolo na šta se ja nasmejah, prepala je sve guske i patke i ostalu živinu : ali majka je videla kad je kamen pogodio kokoš i iskočila je iz čabra i jurnula ka meni zamahnuvši rukom jer se gnušala okrutnosti.

Nisam, rekoh. Nisam namerno. Tebe htedoh da dozovem ali bila si prezauzeta pa zato bacih kamen da ti privučem pažnju. Ne htedoh kokoš da pogodim. Našla se na putu.

Ona spusti ruku.

Odakle znaš te reči? upitala me je.

Koje reči? rekoh.

Prezauzeta, reče ona. Privući pažnju.

Od tebe, rekoh.

Oh, reče ona.

Stajala je mokrih nogu na zemlji : kapi na njenim gležnjevima svetlucale su na suncu.

Kuda je otišao? rekoh.

Ko? reče ona.

Prsten, rekoh.

Koji prsten? reče ona.

Čučnula je i pogledala u baru : ugledala je onu krilatu stvar.

To nije prsten, reče. To je seme.

Ispričaj joj šta se desilo : nasmejala se.

O, reče, taj prsten. Pomislila sam da misliš na prsten za prst, burmu ili neki zlatan prsten.

Oči mi se napuniše suzama i ona to vide.

Zašto plačeš? reče ona. Ne plači. Tvoj prsten je mnogo bolji od onih drugih.

Otišao je, rekoh. Nema ga više.

Eh, reče ona. I zato plačeš? Ali on uopšte nije nestao. Zato je i bolji nego onaj od zlata. Nije nestao, samo ga više ne vidimo. Štaviše, još se kreće, još raste. I nikada neće prestati, samo će postajati sve širi, taj tvoj prsten. Imaš sreće što ti

se uopšte ukazao. Jer kada je stigao do ivice bare izašao je iz bare i prešao u vazduh, postao je nevidljiv. Čudesno. Zar ti je promaklo kada je prošao kroz tebe. Jeste? Ali prošao je, i sada si u njemu. Kao i ja. Oboje smo. I dvorište. I gomile opeka. I baraka za pečenje opeke. I kuće. I konji, i tvoj otac, i stric, i braća, i nadničari, i ulica. I druge kuće. I zidovi, i vrtovi i kuće, crkve, toranj palate, vrh katedrale, reka, polja oko grada i ona tamo polja u daljini. Dokle god ti pogled seže. Vidiš li toranj i kuće u daljini? Prsten prolazi kroz sve to i niko ništa neće osetiti ali on je ipak tamo. Zamisli ga kako opasava polja i imanja koja ne možemo odavde da vidimo. I gradove iza tih polja i imanja, sve do mora. I nastavlja preko mora. Prsten što ga maločas ugleda u vodi nikada neće prestati da putuje i stići će do kraja sveta, a čak i onda će nastaviti da se širi. Ništa ga ne može zaustaviti.

Pogledala je baricu konjske pišaće.

A sve to zato što je jedna semenka pala, rekla je. Vidiš li onu semenku? Znaš li odakle je?

Pokazala je uvis ka krošnjama drveća iza naše kuće.

Ako stavimo tu semenku u zemlju i zatrpamo je, rekla je, ako joj se ukaže prilika, uz dovoljno sunca, dovoljno vode, uz malo sreće i pravde, iz nje će izrasti novo drvo.

Drveće je bilo mnogo više čak i od gomila opeka : uzdizalo se iznad krova kuće koju je sagradio otac oca moga oca : bili smo porodica zidara i ciglara : time su svi muškarci u našoj porodici počinjali da se bave čim se zamomče : moja porodica je pomagala u izgradnji palata D'Esteovih, D'Esteovi su imali gde da žive zahvaljujući nama : bili smo deo istorije, kao i svi neznani neimari.

Izvadih onu semenku iz pišaće : morala je da padne da bi se uzdigla : izgledala je kao malecna glava poput onih glava što su ih stavljali na bedeme posle ustanaka s tim što je iz ove štrčalo krilo : pomalo je mirisala na konje : imala je 1 krilo a ne

2 kao ptice : možda je zato pala : a zato što je ona pala, nešto drugo će moći da se uzdigne.

Bacih je natrag u baru : ponovo je pala : zbog nje će ovde jednoga dana drvo da se uzdiže ka nebu, uz malo sreće i pravde.

Nastao je novi prsten, pa nestao, prošavši tako nevidljiv kroz mene i nastavlajući da se širi po svetu.

Majka se vratila do čabra i ušla u njega : ponovo je zapevala : svaki put kad nagazi oko njenih nogu su u vodi u čabru nastajali prstenovi poput onog od semenke i nestajali : prstenovi su se širili oko nje i oko čabra a zatim prolazili kroz mene i obuhvatali me (čudesno) i nastavljali da se šire svetom poput ogromnog zagrljaja što se dogodi kad god nešto uđe u njega ili pređe u naredni prsten : sunce je već počelo da sažima pišaću : na mestima s kojih se povukla ostajao je trag u vidu malo svetlije boje kamena na stazi.

Drugi put : žuti cvetovi su padali s drveća : čuo se zvuk kad god padnu na tlo : ko bi rekao da cveće ima glas? Sada mi je gađanje išlo mnogo bolje : sada mi je uvek polazilo za rukom da pogodim čabar – i to ne samo da ga pogodim, nego i da izabrem gde ću ga pogoditi, u metalnu ručku, u gornji ili donji okov, ili koju god dasku da naciljam.

Više mi se nije dešavalo da pogodim neku kokoš osim ukoliko to ne poželim : ali okrutno je poželeti tako nešto, mada je i primamljivo, te se zato izveštih da zamalo pogađam : svaki kamen je leteo tako da zamalo pogodi (ali da ipak promaši) na šta bi kokoš svejedno izvela svoj urnebesni ples uz muziku sveopšteg negodovanja ostale živine : ali toga dana nije bilo nijedne kokoši niti guske na vidiku jer su čim se pojavim u dvorištu sve kokoši i guske i patke drečeci bežale ispred kuće, a kada dođem za njima bežale su natrag.

Ferara je bila najbolje mesto za izradu opekarskih proizvoda zahvaljujući naročitoj glini s obala reke : u masi je već bilo algi a onda su se dodavali pepeo i morska so i sve se to peklo :

mogli ste da napravite sve što poželite, svaku boju i svaki oblik : a bilo je i kamena svake moguće vrste i cene : ponekad bi otac, kad je dobro raspoložen zbog zarade, podigao neki kamičak a mi smo vikali pogađajući šta je to i pobjednika je nosio na ramenima po dvorištu : *perlato* : *paonazzo* : *cipollino* prošaran raznobojnim linijama, majka me je zasmejala pretvarajući se da tobože zaplače čim prinese neki kamičak očima : *arabescato*, sama prefinjenost te reči *mene* je dovela do suza : *breccia*, napravljena od krhotina : i onaj čijeg imena ne mogu da se setim a dobija se kada se 2 ili više vrsta različitog kamenja sabiju zajedno da se dobije potpuno nov kamen.

Ali u Ferari su bile vrhunske opeke a kupovale su se kod nas.

Naciljah jednu ciglu u sredini gomile i pogodih je : komadići i glinena prašina razleteše se na sve strane.

Podoh polako oko gomile tražeći još krhotina i stavljajući ih u nedra prsluka i tako napravih čitavu hrpicu ispred vrata : zatim sedoh na prag i spremih se da otpočnem s gađanjem : teže je ciljati kad sedite : dobro.

Prestani da gađaš ciglama moje cigle!

Bio je to moj otac : čuo je čangrljanje i video oblačice prašine : domarširao je preko dvorišta : nogom je razrušio moju hrpicu krhotina : a ja se skupih, znajući da će me odalapati.

Međutim, on uze jednu krhotinu i stade da je premeće po rukama.

Seo je do mene na prag : pokazao mi je onaj komad cigle. Pazi sad, reče.

Izvadio je svoju mistriju, izvukao ju je iz torbe za alat što ju je nosio oko pasa pa je postavio bridom tik iznad one cigle : pustio je da ivica mistrije nakratko lebdi na ciglom : nežno je ivicom mistrije dotakao određeno mesto na cigli : zatim podiže mistriju i vrlo snažno udari tačno u ono mesto koje je dotakao : komad cigle odlomi se kao nožem odsečen i otkotrlja se u popalo cveće.